

*Piotr Sobol-Kołodziejczyk\**  
*Marek Zieliński\*\**

**Małgorzata Zaleska (redakcja naukowa),  
Europejska Unia Bankowa,  
Wydawnictwo Difin, Warszawa 2015**

Recenzowana praca zbiorowa jest ważna, ponieważ dotyczy nadzwyczaj współczesnej problematyki związanej z procesami reformowania strefy euro w odpowiedzi na ostatni kryzys finansowy. Praca ta w głównej mierze odnosi się do sektora bankowego (s. 11). W tym kontekście Małgorzata Zaleska próbuje omówić problem zintegrowanych ram finansowych (ss. 13–34). Autorka trafnie identyfikuje, że istotne zmiany wprowadzane ostatnio w europejskim systemie bankowym miały raczej postać działań pod wpływem chwili i konkretnych potrzeb, aniżeli kompleksowej strategii naprawy sektora bankowego (ss. 13–14). Zauważa przy tym, że jednym z najważniejszych europejskich projektów wdrażanych w odpowiedzi na globalny kryzys finansowy jest Docelowa Unia Gospodarcza i Walutowa (s. 15). W związku z tym M. Zaleska omawia założenia tego projektu (ss. 16–18). Jej zdaniem istotne są przy tym jednolite mechanizmy nadzoru związane z istnieniem Europejskiego Banku Centralnego (s. 18). Autorka wymienia warunki sprawowania nadzoru nad ważnymi instytucjami kredytowymi w strefie euro i pokazuje przy tym możliwości współpracy Polski w ramach projektu europejskiego nadzoru bankowego (s. 21). Omawiając zaś organizację nadzoru bankowego w ramach Europejskiego Banku Centralnego (ss. 23–26), autorka wskazuje na konieczność zastanowienia się nad możliwością biurokratyzacji tej instytucji (s. 25). M. Zaleska podejmuje również wątek tzw. jednolitego mechanizmu *resolution* (ss. 27–32). Mechanizm ten pole-

---

\* Dr Piotr Sobol-Kołodziejczyk jest adiunktem na Uniwersytecie Rzeszowskim.

\*\* Marek Zieliński jest adiunktem w Wyższej Szkole Handlowej w Kielcach.

ga na określeniu zasad restrukturyzacji lub likwidacji banków znajdujących się w bardzo trudnej sytuacji finansowej, bez konieczności ogłaszania ich likwidacji i wypłat kwot gwarantowanych dysponentom (s. 27). Autorka uznaje, że obecnie mechanizm tego rodzaju nie został sformułowany precyzyjnie (s. 30).

Krzysztof Waliszewski opisuje szanse i zagrożenia europejskiej unii bankowej dla sektora banków komercyjnych w Polsce (ss. 34–63). W pierwszej kolejności autor omawia dotychczasowy stan prac związanych z europejską unią bankową, zwracając szczególną uwagę na poszczególne filary tej unii i harmonogram wdrażania odpowiednich procesów (ss. 40–44). Pytając natomiast o status państw Unii Europejskiej w europejskiej unii bankowej zwraca on uwagę na dylematy związane chociażby z tym, że projekt unii bankowej dotyczy wyłącznie sektora bankowego, a tym samym wyklucza z niego inne segmenty finansowe, np. fundusze inwestycyjne (s. 49). Oprócz tego twierdzi, że koncepcja unii bankowej może mieć tę wadę, iż tworzenie kolejnych stanowisk i struktur organizacyjnych istotnie zwiększy koszty funkcjonowania Unii Europejskiej (s. 49). Omawiając z kolei zmiany sytuacji polskich banków komercyjnych związanych z przystąpieniem do europejskiej unii bankowej, K. Waliszewski dostrzega, że z przystąpieniem tym wiąże się wiele zagrożeń (ss. 56–58). Dotyczą one np. zmniejszenia możliwości oddziaływania instytucji polskiej sieci bezpieczeństwa na krajowy sektor bankowy (s. 56). Należy wyraźnie podkreślić, że nieuczestniczenie Polski w projekcie unii bankowej może skutkować pogłębieniem się dezintegracji finansowej w ramach Unii Europejskiej (s. 59).

Wiesława Przybylska-Kapuścińska i Michał Skopowski zastanawiają się nad wyzwaniem związanym z wdrożeniem jednolitego mechanizmu nadzoru (ss. 64–78). Autorzy omawiają genezę tworzenia się jednolitego rynku finansowego w Unii Europejskiej (ss. 64–66). Zauważają, że w celu zapewnienia stabilności finansowej państw Unii Europejskiej istotne jest sprawowanie właściwego nadzoru finansowego (s. 68). Twierdzą ponadto, że obecny stan rozwiązań nadzorczych jest niespójny (s. 69). Z tego względu W. Przybylska-Kapuścińska i M. Skopowski analizują zasadność argumentu o zwiększeniu roli banków centralnych w nadzorowaniu instytucji kredytowych (s. 70). Badają również problem ryzyka konfliktów interesów w ramach europejskiej unii bankowej. Podstawowy problem polega bowiem na rozdzieleniu kompetencji w dziedzinie nadzoru nad bankami w państwach uczestniczących w jednolitym mechanizmie nadzoru pomiędzy bankami centralnymi a jednostką nadrzędną (s. 74).

Magdalena Szyszko pisze o polityce nadzorczej i pieniężnej w kontekście funkcjonowania Europejskiego Banku Centralnego (ss. 79–98). Wyraża przekonanie, że istnieje wiele problemów i wyzwań związanych z rolą Europejskiego Banku Centralnego jako podmiotu zarządzającego jednolitym mechanizmem nadzoru nad bankami w strefie euro. Wyzwania te są ściśle związane z rozróżnieniem polityki pieniężnej i polityki nadzorczej, zwłaszcza gdy zważy się, że ta pierwsza ma tylko jeden cel priorytetowy, druga zaś może realizować wiele współistniejących celów

(s. 81). Z tego względu autorka rozważa argumenty pozytywne za złożeniem nadzoru w ręce banku centralnego. Najbardziej istotnymi z nich są zapewne międzynarodowy wymiar kryzysów finansowych oraz internacjonalizacja celów nadzoru i władz monetarnych (s. 84). M. Szyszko dostrzega przy tym, że procedura podejmowania decyzji nadzorczych przez Europejski Bank Centralny może tworzyć problem z separacją polityki pieniężnej i polityki ostrożnościowej (s. 89). Zapewne z tego powodu rozważa różne propozycje na temat współczesnych teorii monetarnych w związku z umieszczeniem nadzoru w rękach Europejskiego Banku Centralnego (ss. 92–94). Z rozważań tych wynika, że jednolity mechanizm nadzorczy powinien być odseparowany od polityki pieniężnej (s. 95).

Jan Koleśnik omawia jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (ss. 99–124). Autor stara się wykazać, że w świetle ostatniego kryzysu finansowego brakuje odpowiednich instrumentów, które umożliwiają skuteczne działanie względem banków mających problemy finansowe lub pozostających na progu upadłości (s. 99). Zgłasza postulat wprowadzenia jednolitego mechanizmu *resolution* w związku z odpowiednimi przepisami unijnymi<sup>1</sup> (s. 100). W sposób zasadny i jasny J. Koleśnik omawia istotę i zasady funkcjonowania Jednolitej Rady ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (ss. 101–108). Zwraca przy tym uwagę, że najbardziej doniosły wpływ na sposób funkcjonowania i niezależności Rady mają źródła jej finansowania (s. 108). Analizując strukturę dochodów i wydatków jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (ss. 109–113), autor dochodzi do wniosku, że w pierwszej kolejności koszty *resolution* powinny być pokrywane z budżetu państwa (s. 112). Mówiąc natomiast o działaniach w zakresie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, J. Koleśnik wskazuje przede wszystkim na cele instrumentów *resolution*, dokładnie je omawiając (ss. 115–116).

Paweł Niedziółka podejmuje kwestię europejskiego nadzoru nad agencjami ratingowymi (ss. 125–150). Omawiając pojęcie ratingu oraz zakresy działalności agencji ratingowych autor wskazuje, że rynek ten jest zdominowany głównie przez amerykańskie agencje o zasięgu globalnym (s. 127). Wnosi również postulat, że

<sup>1</sup> Chodzi tu o następujące akty prawne: z jednej strony – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 806/2014 z dnia 15 lipca 2014 r. ustanawiające jednolite zasady i jednolitą procedurę restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i niektórych firm inwestycyjnych w ramach jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (Dz.Urz. UE L 225/1 z dnia 30 lipca 2014 r.), z drugiej strony – dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającą ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniającą dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012 (Dz.Urz. UE L 173/190 z dnia 12 czerwca 2014 r.).

ratingi pełnią bardzo ważną funkcję w bankowości, chociażby ze względu na możliwość wyznaczania wymogów kapitałowych, wyliczenia norm płynności i określania limitów kredytowych (s. 130). Jest przy tym ważne, że w odniesieniu do państw Unii Europejskiej zasady funkcjonowania agencji ratingowych są określone prawnie<sup>2</sup>. Natomiast obowiązujące rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 462/2013 z dnia 21 maja 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1060/2009 w sprawie agencji ratingowych r.<sup>3</sup> stanowi doprecyzowanie wymienionego aktu prawnego. Doprecyzowanie to polega przede wszystkim na sprecyzowaniu powiązań pomiędzy agencjami ratingowymi i postulatcie zbudowania przez agencje ratingowe odpowiednich procedur weryfikacji umożliwiających poprawę jakości dokonywanych przez nich ocen (s. 137).

Jan K. Solarz omawia aspekt pokusy nadużyć unii bankowej (ss. 151–185). W pierwszej kolejności czyni rys historyczny, zwracając uwagę, że w kontekście pytania o zasadność stworzenia unii bankowej wymagane jest rozstrzygnięcie, kto poniesie koszty utworzenia tej unii i jakie są efekty związane z pokusą nadużyć (s. 152). Rozstrzygnięcie tych problemów jest ściśle powiązane z zagadnieniem cyklu finansowego Unii Europejskiej, a w szczególności z architekturą globalnego zarządzania ryzykiem systemu finansowego (ss. 155–157). Z kolei systemowa pokusa nadużyć unii bankowej ma skutki w bąblach cen aktywów, w zaburzeniu płynności bądź w reglamentacji rynku (s. 159). Wiąże się to z działaniami pośredników finansowych, lękiem przed stratą bądź publicznymi lub prywatnymi gwarantami bezpieczeństwa systemu finansowego (s. 159). W aspekcie pokusy nadużyć wychodzenia z kryzysu w Unii Europejskiej autor postuluje, aby program reformy europejskiego systemu bankowego był sfokusowany na stworzeniu jednego centralnego organu odpowiedzialnego za uporządkowaną likwidację systemowo ważnych instytucji kredytowych. W innym przypadku może bowiem dojść do segmentacji wewnętrznego rynku usług finansowych, co z kolei może spowodować lawinowe narastanie ryzyka systemowego (s. 181).

Stanisław Flejterski i Magdalena Ziolo badają kontrowersje wokół regulacji bankowych na marginesie debaty na temat unii bankowej (ss. 186–200). Twierdzą oni, że w epoce kryzysów finansowych powinno być respektowane przestrzeganie reguł ostrożnościowych na rynkach finansowych (s. 187). Chodzi tutaj przede wszystkim o jasne regulacje systemu bankowo-finansowego (s. 189). W ujęciu autorów regulacje te dotyczą przede wszystkim koncepcji ekonomii umiaru (s. 191). Polega ona na tym, że z jednej strony należy wyeliminować ścisłą kontrolę sektora finansowego przez państwo (s. 193), z drugiej zaś strony w celu zapewnienia rozwoju rynków finansowych kontrola ta powinna być zachowana szczególnie w okresie dekonjunk-

<sup>2</sup> Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1060/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie agencji ratingowych (Dz.Urz. UE L 302/1 z dnia 17 listopada 2009 r.).

<sup>3</sup> Dz.Urz. UE L 146/1 z dnia 31 maja 2013 r.

tury (s. 195). W tym kontekście S. Flejterski i M. Ziolo wskazują, że relacje między unią bankową a sektorem bankowym w Polsce są skomplikowane. Jest tak dlatego, że obecnie brakuje ścisłych regulacji funkcjonowania sektora bankowości w Polsce (sformułowanych np. na wzór irlandzkich Podstaw Dobrej Bankowości – s. 197).

Podsumowując, recenzowana książka jest ważna, aktualna i interesująca. Jest dobrym źródłem wiedzy dla specjalistów z zakresu prawa bankowego i makroekonomii oraz dla studentów zainteresowanych problematyką relacji zachodzących pomiędzy narodowymi i ponadnarodowymi systemami bankowymi. Edytorsko książka jest opracowana poprawnie. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że w każdym rozdziale zawarta została bibliografia przedmiotowa umożliwiająca czytelnikowi pogłębienie swojej wiedzy. Brakuje jedynie zakończenia, które mogłoby być podsumowaniem wywodów prowadzonych w poszczególnych częściach książki.